

PREDILEC

AVGUST 1981 – ŠT. 16

GLASILO DELAVCEV PREDILNICE LITJA

LETO XXII

95 LET NAŠE PREDILNICE OBLETNICA, KI NAS VSPodbUJA IN ZAVEZUJE

Letošnja obletnica naše predilnice, ko slavimo 95 let od njene ustanovitve, je pravzaprav križišče, na postanku katerega se oziramo nazaj, na prehojene poti, in ko lahko ohrabreni na temelju doseženih rezultatov utiramo svoj pogled v našo prihodnost. Tokrat lahko na tem križišču tudi neposredno presojamo, kako smo izpolnili naloge, ki smo si jih naložili v preteklem petletnem planu in kakšna je naša usmeritev v naslednjem srednjeročnem obdobju, tja do l. 1985.

Ko smo pred petimi leti slavili našo devetdesetletnico, smo obudili vse značilnosti, težave in uspehe, ki so spremljali našo tovarno od njenega začetka pa vse dotlej.

Ugotovili smo, da so bila dolga desetletja življenja in dela generacij litjskih predilnicarjev napolnjena s trpljenjem in bojem za njihov življenjski obstoj in boljši kos kruha, a hkrati tudi z upanjem in vero v lepšo prihodnost. Ta prihodnost, upanje in vera so se pretvorili v realno sedanjost po zmagovitem koncu vojne in revolucije. Odtlej dalje hiti življenje in razvoj naše predilnice nezadržno naprej k novim dosežkom in izpopolnitvam. Ti dosežki, ki smo jih dosegli, in ki jih danes tudi uresničujemo v naši tovarni, pa niso pomembni samo za predilnico kot tako, temveč tudi za osebni, materialni, kulturni in samoupravni položaj njenih delavcev za razvoj in boljše pogoje življenja tudi v občini, pa tudi

za delo in razvoj drugih tekstilnih industrij v Sloveniji in Jugoslaviji ter njihovih delavcev.

Skoraj vse do leta 1960 so bili naši napori usmerjeni v to, kako na tehnološko zastarelih strojih doseči čim večje proizvodne rezultate. Spoznali smo, da po tej poti ne bomo mogli dolgo časa in učinkovito naprej, zato smo se odločili za pospešeno vlaganje v modernizacijo in rekonstrukcijo obstoječega strojnega parka. In odtlej dalje je modernizacija in uvedba novih tehnologij v proizvodne procese naša glavna skrb, saj se zavedamo, da lahko samo na ta način povečujemo naše gospodarske učinke, prispevamo h gospodarski stabilnosti naše družbe in zagotovimo bogatejši osebni standard delavcev ter smisel in vsebino samoupravljanja.

S podporo in razumevanjem celotnega kolektiva smo tako v preteklosti, po premišljenem programu, najprej modernizirali celot-

no predpredilnico z novimi, visoko produktivnimi stroji, nato pa zgradili novo predilnico sintetične in končno še sodobno in z avtomatskimi stroji opremljeno sukalnico in previjalnico.

Tako usmerjen in realiziran razvojni program nam je omogočil, da smo močno povečali proizvodnjo v predilnici, sukalnici in previjalnici, hkrati pa preusmerili proizvodnjo, od tedaj pretežno bombažne preje, tudi na proizvodnjo sintetičnih in umetnih prej, ki so na svetovnem in jugoslovanskem trgu vedno bolj iskana.

Vsa ta vlaganja so močno povečala obseg in strukturo naše proizvodnje, dvignila produktivnost, povečali smo akumulacijo in osebne dohodke delavcev, širše smo odprli vrata v mednarodno menjavo dela ter dosegli še druge gospodarske, družbene in politične učinke našega gospodarjenja in upravljanja. Odprli smo nove procese razvoju litjskega predilstva in gospodarstva ter razširili pota gospodarske in kulturne rasti tega območja, saj smo na ta način izdatno posegli tudi v krepitev osebnega in družbenega standarda tako delavcev naše tovarne in njihovih družin, kakor tudi drugih občanov.

Takšni razvojni rezultati in uvažanje novih sodobnih tehnologij v proizvodne procese predilništva pa so se odražali tudi v dohod-

kovnih uspehih. Tako smo celotni dohodek v tem obdobju do leta 1975 povečali od 33 milij. na 411 milij. din, dohodek od 10 na 98 milij. din. Ti uspehi pa niso nastajali sami od sebe. Potrebno je bilo dosti naporov, dela in znanja, dosti zavzetosti, pa tudi delovne in poslovne discipline, ter usmerjenosti v prihodnost, zlasti pa tudi samoupravne odgovornosti in zavesti, če smo hoteli uresničiti tako obsežne in zahtevne naloge in načrte.

Tudi v zadnjem petletnem obdobju nismo ustavili našega razvoja. Zavedali smo se, da moramo tehnološko in strukturno še nadalje modernizirati našo proizvodnjo, kajti od nje je odvisen dober del naše tekstilne industrije, poleg tega pa smo prepričani, da je le sodobna tekstilna industrija lahko sestavni del razvitega narodnega gospodarstva in pomemben tvorec njegovega akumulativnega razvoja in enakopravnega vraščanja v mednarodno tržišče.

Naši prvotni načrti v preteklih letih so bili močno ambiciozni, saj nismo mogli predvideti vseh zaostrenih gospodarskih razmer, ki so naglo sledile in s katerimi se ubadamo še danes in verjetno se bomo tudi v prihodnje.

Zato smo naš prvotni plan vlaganj v povečanje

(Nadaljevanje na 2. strani)

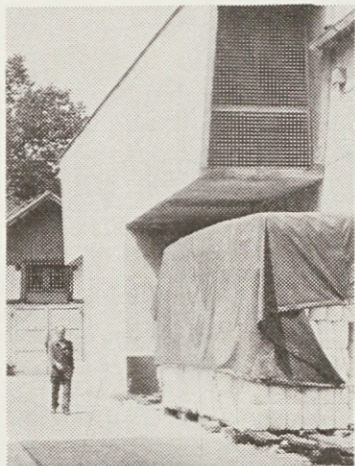
**Vsem sodelavcem
in upokojencem,**

**iskreno čestitamo
ob tovarniškem prazniku!**

OBLETNICA, KI NAS VSPodbUJA IN ZAVEZUJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

strojnih kapacitet, kar naj bi tudi omogočilo ukinitve tretje nočne izmene, morali prilagoditi novonastalim finančnim zmožnostim in pogojem, tako našim lastnim, kakor tudi splošnim –



Črpanje zraka za vzdrževanje klime v brezvretenski predilnici

družbenim. Pomanjkanje denarja nasploh, zlasti pa še deviznih sredstev za uvoz opreme, kakor tudi bančnih kreditov je terjalo da osredotočimo naš razvoj na tiste investicije, ki bodo omogočile s povečanim obsegom proizvodnje in modernizacijo tehnološkega procesa v predilnici bombaža in sintetike, ukiniti štiriizmensko delo v predpredilnici. Obseg teh investicij je znašal 182 milij. din, od katerih je bila sama Predilnica udeležena z lastnimi sredstvi v višini 130 milij. din. Ostali del sredstev in sicer 10 milij. bančnih kre-

ditov in 42 milij. din komercialnih kreditov dobavitelja opreme KRUŠIK iz Valjeva, pa so tvorila tuja sredstva. Od celotnih sredstev je bilo le 12 milij. din porabljenih za gradnjo proizvodne hale in melanžirnice, ostalo pa je bilo porabljeno za modernizacijo strojne opreme.

Zavzet, ustvarjalen in poslovni odnos, ki ga je ob tej priliki pokazala firma KRUŠIK je omogočil, da je naša predilnica brez večjih zastojev in zakasnitve v delu, danes bogatejša za:

- melanžirnico sintetike,
 - čistilne naprave v čistilnici bombaža,
 - 5 mikalnikov Hergeth za sintetiko,
 - 9 raztezalk Zinser,
 - 4 česalne stroje,
 - 4 flajerje,
 - 8 predilnih strojev COVEMAT z avtomatskim snemanjem,
 - 42 predilnih strojev za predenje bombaža,
 - 9 brezvretenskih predilnih strojev za predenje bombaža in sintetike,
 - 2 sukalna stroja Alma-Saurer za efektno sukanje sintetike
- ter nove klimatske naprave, elektrifikacije in drugo.

V tem obdobju je bila v Litiji zgrajena tudi nova skladiščna hala državne direkcije za materialne rezerve z zmogljivostjo 3000 ton surovin, kar pomeni ve-

liko pridobitev za slovensko tekstilno industrijo.

Navedene naložbe v modernizacijo in tehnologijo so nam omogočile, da smo v preteklem petletnem obdobju ugodno poslovali in dosegli planske okvire. Pa tudi polletna slika izpolnjevanja plana v letu 1981 nam pokaže, da smo pri po-



Delavka veže pretrgano nit na brezvretenskem predilnem stroju.

večani proizvodnji za 8 % ob 7 % zmanjšanju delovne sile, povečali produktivnost za 15 %, predvidevamo pa, da se bo le-ta, do konca leta, povečala za 20 %.

Tudi poslovni uspeh je ugoden, saj smo v prvem polletju 1981, v primerjavi z istim obdobjem leta 1980, povečali celotni prihodek za 72 %, porabljena sredstva za 74 %, amortizacijo za 89 %, dohodek za 68 %, osebne dohodke za 32 % in izvoz za 51 %.

Vse to pomeni, da smo novo srednjeročno obdobje pričeli z dobrim startom, čeprav moramo pri vseh kazalcih upoštevati nezadržne trende inflacije.

Razvoja ne smemo ustaviti. Obratno, pokazalo se je, da moramo hitreje naprej, kakor smo mislili, ko smo programirali tekoči srednjeročni plan. Poleg tega, da moramo utrditi obstoječe proizvodne potencialne in jih še nadalje modernizirati (zamenjava še ostalih starih strojev) pa že snujemo tudi nove razši-

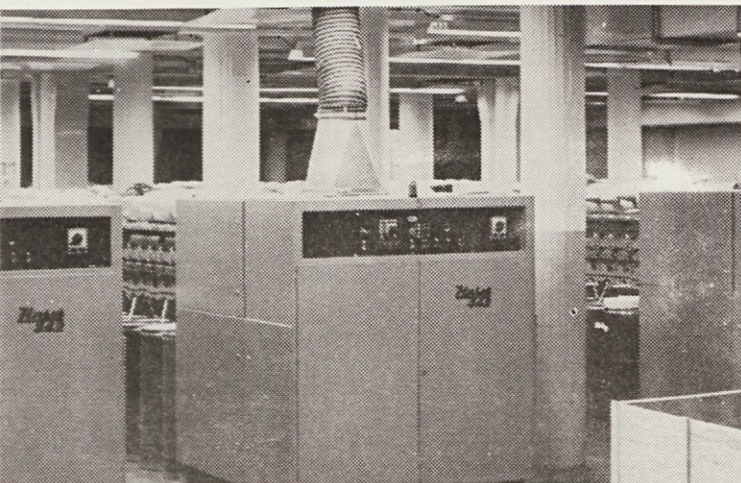
ritve kapacitet z visoko produktivnimi tehnološkimi postopki, za katere imamo realne možnosti v lastnih sredstvih, z združevanjem sredstev kupcev naših proizvodov. Idejni načrti nove proizvodne hale se že pripravljajo in ob dobrem in zavzetem delu, smotrnem gospodarjenju in poslovanju, ob intenziviranju dela in odgovornosti vseh delavcev, v odpravljanju napak in v iskanju rezerv v naši organizaciji in ekonomskem poslovanju, lah-

ko računamo, da bomo ob 100-letnici naše Predilnice slavili zopet nove podvige in pridobitve novih proizvodnih kapacitet. Ne smemo pozabiti, da je od obsega in kvalitete naše proizvodnje tudi odvisna proizvodnja in razvoj ostale tekstilne industrije, zato bi naše zaostajanje v razvoju lahko pomenilo tudi oviranje razvoja in gospodarske in družbene prosperitete drugih tekstilnih proizvajalcev.

Kot sem dejal na uvodu: Letošnja 95. obletnica je tisti mejnik na razvojni poti naše predilnice, ki po eni strani vzpodbuja in po drugi zavezuje.

Delavcem naše Predilnice čestitam ob tem jubileju z željo, da tudi v prihodnje s polno mero ustvarjalnosti in zavzetosti prispevajo svoj delež k nadaljnjim uspehom naše predilnice in s tem celotne družbene skupnosti.

Jože Mirtič,
glavni direktor



Oddelek brezvretenskih strojev, ki nam je omogočil dvig proizvodnje



INVESTICIJSKA IZGRADNJA

Z letom 1980 so se končala dela, predvidena v srednjeročnem programu Predilnice. Vsa dela, ki so bila predvidena v programu, so realizirana, razen v sukalnici, kjer se zaradi uvoznih restrikcij ni moglo nabaviti opreme za klimatske naprave.

Poleg programiranih del in nabav opreme je bilo nabavljeno tudi nekaj opreme izven programa, ker so tako narekovale potrebe.

Predračunska vrednost investicijskih naložb za obdobje 1976–80 je bila naslednja:

OSNOVNA SREDSTVA	v 000 din	
- gradbeno obrtniška dela	11.760	
- strojna oprema	114.445	
- ostala oprema	24.939	
SKUPAJ	151.144	

VIRI FINANCIRANJA	v 000 din		
- <u>LASTNA AMOR. SREDSTVA</u>	73.398	49%	
- <u>KREDITI SKUPAJ:</u>	77.546	51%	
LB	24.650		
Jugobanka Ljubljana	10.000		
Krušik Valjevo	41.055		
Unitechna Berlin	1.841		
SKUPAJ	151.144	100%	

Bistvena vsebina razvojnega programa je bila modernizacija in zamenjava iztrošenega strojnega parka:

1. Ukinitve štiriizmenskega dela v predpredilnici in čistilnici in prehod na triizmensko delo. Za izvedbo te naloge se dopolnijo strojne kapacitete v predpredilnici.

2. Modernizacija melanjirnice tako, da se v ta namen zgradi nova skladiščna hala s predmešalnico vlaken, s čimer se pridobi na prostoru. Oprema obstoječe mešalnice vlaken pa se zamenja z novo in postavi v novi zgradbi.

3. Odpravijo se ozka grla v posameznih fazah proizvodnje z nakupom dodatne opreme, s čimer se omogoči z minimalnimi investicijskimi naložbami povečati proizvodnjo na 8.650 ton bombažne in sintetične preje. S tolikšno proizvodnjo bodo v večji meri pokrite vse potrebe po preji, ki jih načrtujejo kupci.

4. Intenzivna rast podjetja v preteklem obdobju, ki jo je pogojevala velika konjunktura v prodaji preje, je preprečevala zamenjavo iztrošenega strojnega parka, posebno v končni fazi proizvodnje – predilne kapacitete. Zaradi triizmen-

skega obratovanja je del kapacitet iztrošen in ekonomsko zastarel kljub rekonstrukciji leta 1956 (stroji izvirajo iz leta 1910–1935). Zato se v obdobju 1976–80 nadomestijo izrabljeni stroji z novimi, ki bodo popolnejši tudi v pogledu tehnologije.

5. Proizvodni in finančni učinki

a) Proizvodnja preje – bombažna kardirana preja 3.596 ton; bombažna česana preja 706 ton; preja izdelana iz kemičnih vlaken 4.348 ton; skupaj 8.650 ton.

Količinska proizvodnja se poveča za 34 % ali za 2.200 ton. Znatno se poveča proizvodnja sintetične preje. Poudarek je dan barvnim prejam.

Poleg klasičnega predenja se uvede proizvodnja po novi tehnologiji predenja na brezvretenskih predilnih strojih.

b) Delovna sila se zaradi investicijskih naložb za strežbo strojev ne poveča in ostane število isto kot je bilo pred investicijo. – 1167 delavcev. Število zaposlenih je bilo v l. 1978 – 1190, kar je več kot so potrebe za normalno delo.

c) Celotni prihodek se bo povečal za 27 %.

d) Podjetniška akumula (amortizacija, poslovni sklad in rezervni sklad) bo udeležena v celotnem prihodku z 12,8 %.

Pred investicijo je bila podjetniška akumulacija udeležena v celotnem prihodku s 7,7 %.

Realizacija programa

Realizacija programa ni potekala v celoti po terminskem planu. Velik del opreme je bilo

(Nadaljevanje na 4. strani)

Investicijske naložbe 1976–1980

	v 000 din	
	plan	realizacij*
A) PREDILNICA SINTETIČNE PREJE	60.183	82.079
- proiz. hala za mešal. vlaken	10.200	12.776
- oprema za mešalnico vlaken	10.407	11.206
- modernizacija mikalnice	22.367	30.254
- modernizacija predpredilnice	5.364	6.348
- modernizacija predilnice	16.414	18.853
- klima naprave	3.600	1.737
- ojačanje razsvetljave	831	905
B) PREDILNICA BOMBAŽNE PREJE	71.892	75.768
- dopolnitev čistilnice	889	1.204
- dopolnitev mikalnice	2.000	2.543
- dopolnitev predpredilnice	4.963	5.438
- modernizacija predilnice	56.412	57.240
- modernizacija česalnice	5.628	5.033
- klima naprave	1.700	3.405
- ojačitev razsvetljave in ostalo	300	905
C) SUKALNICA – PREVIJALNICA	2.300	8.641
- nabava efek. sukalnih strojev	-	8.270
- modernizacija klima naprav	2.300	371
D) OSTALO	7.769	15.412
INVESTICIJSKA PORABA SREDSTEV	151.144	181.899
- po srednjeročnem programu	151.144	163.734
- izven programa	-	18.165



(Nadaljevanje s 3. strani)
potrebno uvoziti iz Nemčije. Zaradi poslabšanja jugoslovanske plačilne bilance je prišlo do restrikcij na uvoznem področju, tako da smo morali del opreme mikalnice in OE stroje uvoziti s pomočjo firme Krušik, ker za tovrstni uvoz nismo dobili deviznih sredstev v Sloveniji.

Vse to je vplivalo, da so dobave kasnile vse do leta 1980.

V drugi polovici leta 1980 smo dobili še zadnje brezvretenske stroje.

V odnosu na program je bilo porabljeno za 8,3 % več sredstev, kar pa je posledica kasnitve dobave uvozne opreme, vsled česa je prišlo do podražitev. Na podražitev je vplivala samo devalvacija dinarja napram tuji valuti (DM).

Viri financiranja

VIRI FINANCIRANJA

- LASTNA AMORTIZ. SREDSTVA	129.003	71%
- KREDITI SKUPAJ	52.896	29%
Jugobanka Ljubljana	10.0000	
Krušik Valjevo	41.055	
Unitechna Berlin	1.841	
SKUPAJ	181.899	100%

Iz virov financiranja investicije je razvidno, da so krediti udeleženi v skupni vsoti z 29 % in ne 50 % kot je bilo predvideno v programu. Od načrtovanih kreditov je izpadel le kredit, ki je bil planiran

pri Ljubljanski gospodarski banki.

Glavno breme investicije je nosila delovna organizacija sama. (71 %) iz amortizacijskih sredstev.

Zadolžitev delovne organizacije po stanju 31. 12. 1980

ZADOLŽITEV DELOVNE ORGANIZACIJE PO STANJU 31.12.1980

v 000 din		
Stanje neodplačanih kreditov		33.859
- odplačila po letih:	1981	11.539
	1982	11.641
	1983	8.187
	1984	1.668
	1985	834

Iz prikazanega stanja je razvidno, da predstavlja skupna obveznost za neodplačane kredite 33,8 milij. din kar predstavlja 70 % letne amortizacije planirane za leto 1981.

Vsi krediti bodo odplačani do leta 1985. Zadolžitev je torej minimalna, saj bo porabljeno v letih 1981 in 1982 za odplačilo 1/4 zbranih amortizacijskih sredstev.

Realizacija planiranih učinkov po investiciji:

1. Ukinilo se je štiririzmenko delo.

2. Moderniziral se je proizvodni proces, prav tako pa so se odpravila ozka grla zaradi česar obstajajo pogoji, da se s prilagojenimi naročili pri optimalni proizvodnji načrtovana proizvodnja lahko doseže.

3. Moderniziranje proizvodnega procesa omogoča znižati

delovno silo pod načrtovano. Po programu bi podjetje rabilo za nemoten tek proizvodnje 1190 delavcev. Vse raziskave pa kažejo, da je možno z organizacijskimi posegi ter z ureditvijo individualnega nagrajevanja znižati število zaposlenih pod 1000 delavcev. (Stanje na koncu leta 1980, 1067 delavcev).

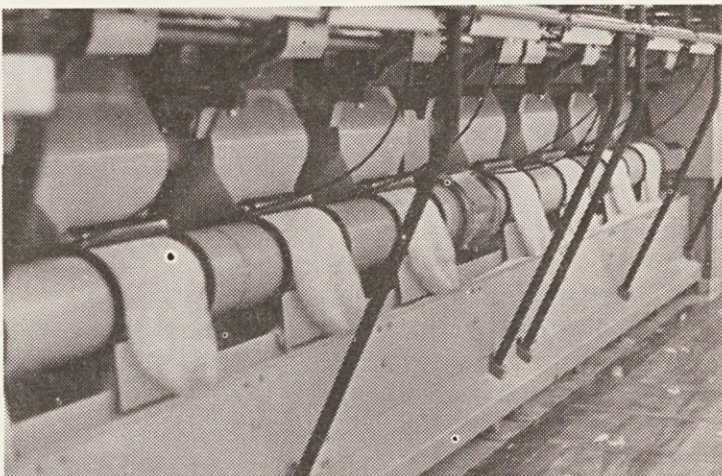
4. Razvojni investicijski program se je moral zaradi pomanjkanja sredstev za njegovo uresničitev korigirati. Spremenjeni program je bil sprejet na zborih delovnih ljudi dne 17. 10. 1977, ter se je začel takoj uresničevati.

Izhodiščno leto za izračun kazalcev učinkov je leto 1976, zadnje leto pa je bilo planirano 1980.

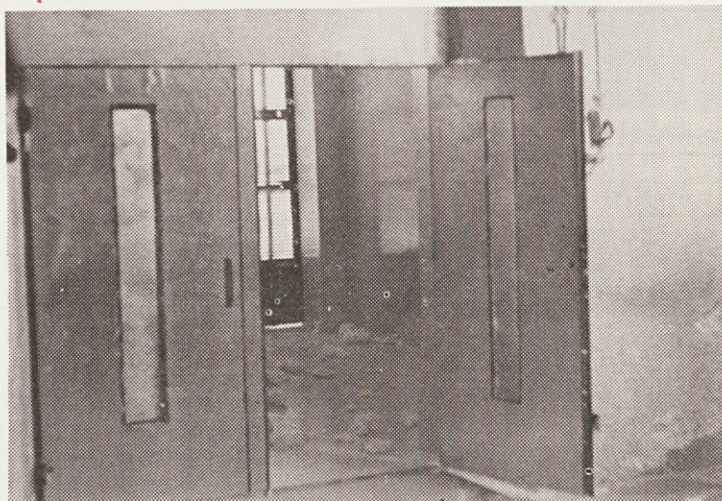
Zaradi motenj pri uvozu opreme pa realizacija investi-

cije kasni, tako da je bila končana šele na koncu leta 1980. Zato dosežki proizvodnje in poslovni uspeh leta 1980 niso odraz investicijske naložbe. Ker bodo vse kapacitete delale s polno zmogljivostjo šele v letu 1981/1982, pomenijo doseženi učinki za leto 1981/1982 resnični odraz investicijske naložbe, ob predpostavki, da bodo dani vsi pogoji za proizvodnjo.

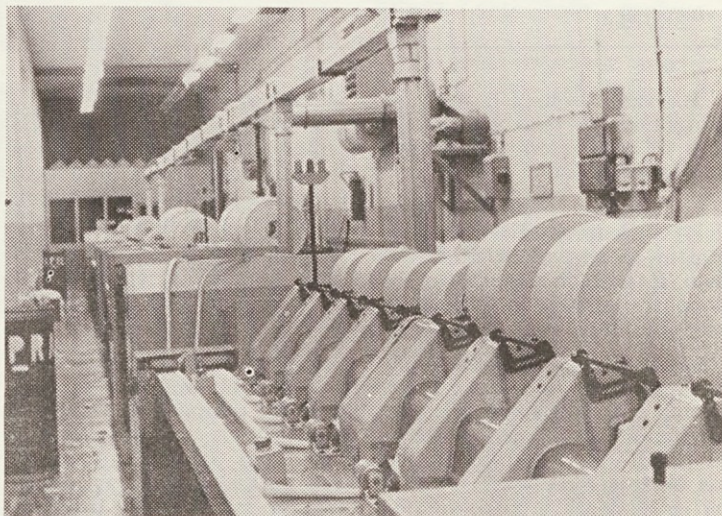
A. K.



Centraliziran odvod izčeskov na česalnih strojih omogoča produktivnejše delo, zmanjšuje transport, pa tudi oddelek je čistejši.



Komora, kjer se po ceveh transportirajo izčeski.



Česalni stroji.



PROIZVODNE ZMOGLJIVOSTI

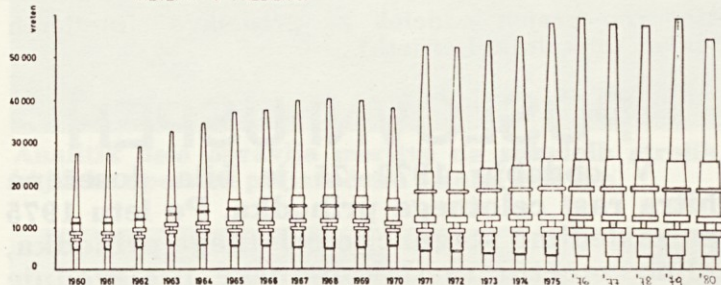
Razgibana tabela 5-letne evidence montiranih vreten v predilnici, prikazana v nadaljevanju, nam že sama po sebi pove, da smo morali v preteklem petletnem obdobju modernizacije in rekonstrukcije letno podreti mnogo starih prstančnih strojev, jih začasno premeščati na druga izpraznjena mesta, da proizvodnja ne bi preveč padla, in pripravljati prostor postavitvam novih strojev. Posebno izrazit je preskok iz 59.027 vreten v letu 1979 na 52.972 vreten v letu 1980. Število montiranih vreten pa se ravno zaradi mnogih začasnih prestavitvev strojev in neusklajenih medfaznih strojnih zmogljivosti ne odraža v doseženi produkciji, ker je pro-

dukcija enojne preje ravno v letu 1979 najnižja. V prikazu montiranih vreten za leto 1980 tudi niso prikazane kapacitete novih brezvretenskih strojev, saj smo v mesecu februarju in oktobru vključili v proizvodnjo 9 visoko produktivnih brezvretenskih OE predilnih strojev, kar bi nekako odgovarjalo produkciji 4.536 klasičnih vreten. Ravno ti stroji pa so, poleg ostalih prednosti ob zaključevanju investicije, pripomogli k povečani proizvodnji enojne preje v letu 1980. Ta ustalitev ob koncu rekonstrukcije in modernizacije predilnice pa se bo z mnogo večjimi učinki odrazila šele v tekočem času oz. naslednjih nekaj letih.

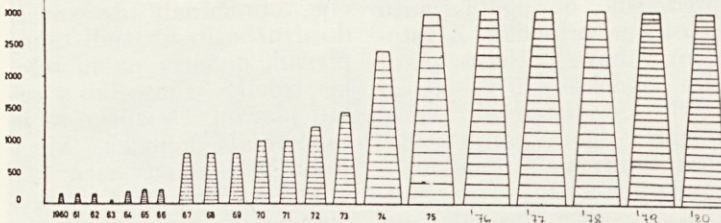
MONTIRANA VRETENA

Leto	Predilnica	Sukalnica	Previjalnica	Efektna sukalnice
1976	59.556	7.668	3.184	336
1977	58.700	7.560	3.184	336
1978	57.860	6.832	3.184	336
1979	59.027	6.008	3.120	744
1980	52.972	5.768	3.120	1.156

POVPREČNO LETNO INSTALIRANA VRETENA - V PREDILNICI



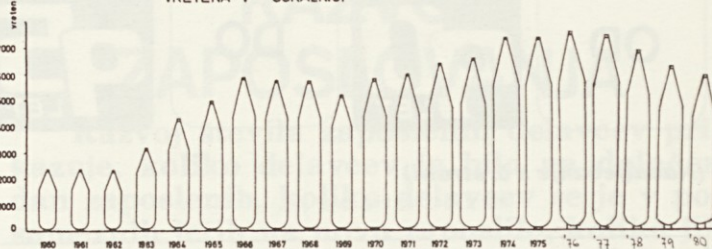
POVPREČNO LETNO INSTALIRANA VRETENA V - PREVIALNICI



V sukalnici opažamo vsako leto manj vreten. To pa zato, ker smo morali izločiti iz proizvodnje iztrošene in neuporabne sukalne stroje. Ravno to pa narekuje potrebo po novih sukalnih kot tudi previjalnih strojih.

Poizkusno smo začeli s proizvodnjo efektnih sukancev za potrebe zaves in dekorativnega blaga že v letu 1976, v letu 1979 smo dobili dva nova efektna stroja (od takrat evidenciramo ločeno tudi proizvodnjo), v letu 1980 pa smo

POVPREČNO LETNO INSTALIRANA VRETENA V - SUKALNICI



prešli na triizmensko delo. Sama količina proizvedenih efektnih sukancev nam še ne pove dovolj, ker je število stopenj predenja in efektov lahko zelo

pestro, zato bi morali vso proizvedeno količino najprej spraviti na skupni imenovalac, kar pa smo, po vzorčenju, začeli šele z letom 1981.

PROIZVODNI UČINKI

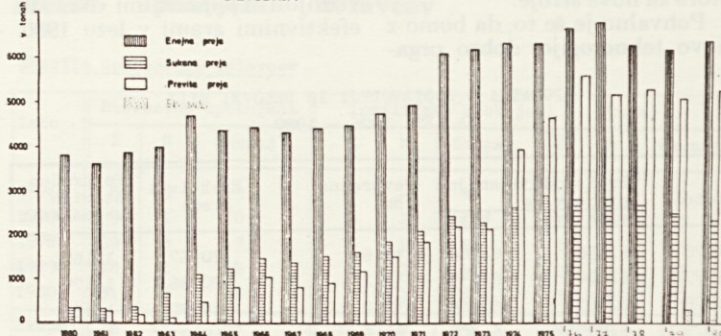
Proizvodni učinki so odraz pravilne izkoriščenosti in usklajenosti proizvodnih kapacitet. O nekem optimalnem redu v danih pogojih investicijskih vlaganj nikakor ne moremo govoriti, ker programa rekonstrukcij in modernizacije nismo izvajali po terminskem planu. Glavni vzrok za zakasnitev investicijskih del so bile v tem času sprejete uvozne restrikcije; problem manjkajočih deviznih sredstev za uvoz opreme. Iz zagate pri teh problemih nam je največ pomagala firma »Krušik« iz Valjeva, kot glavni izvajalec. Ker so investicije zajemale vse proizvodne faze enojne preje, je bilo medfazno usklajevanje toliko težje, ker nismo uspeli delati po časovnem zaporedju planskih predvidevanj.

Iz zaporedja proizvodnje po letih, prikazane v spodnji tabeli, vidimo, da je bil padec proizvodnje enojne preje največji v letih 1978–79, ko je bilo delo na investicijah najbolj intenzivno, čeprav so bili izdobljeni nekateri ključni stroji šele v letu 1980, zato se bodo efekti investicijskih vlaganj odrazili šele v naslednjih letih. Tako vidimo iz strukture proizvodnje upadanje česane preje in ponoven vzpon v letu 1979/80, ko smo v letu 1978 montirali 4 nove česalne stroje z dublirko za svitke. Potrebe po viskoznem vlaknu pa so v zadnjih letih upadle, za nas pa tudi niso bile donosne.

Od usklajenosti posameznih skupin strojev po fazah proizvodnje, to je po poprečnih številkah predenja, je namreč odvisna višina proizvodnje, od tega pa finančni uspeh. Gre torej za najboljšo sinhronizacijo proizvodnih kapacitet, upoštevajoč pri tem še potrebe kupcev in količino vloženega živega dela ter stroškov na enoto proizvoda. Neusklajenost prodajnih cen z družbeno potrebnim in priznanim delom med številkami in kvaliteto preje pa lahko vzpodbudi tudi drugačno strukturo proizvodnje, s tržno akumulativnejšimi proizvodi, ob splošnem pomanjkanju vseh vrst preje na našem tržišču.

Proizvodnjo sintetične preje pogojuje pri nas, poleg gornjih ugotovitev, še poprečna številka preje in količina predpreje namenjene za sukalnico efektnih sukancev. Velik vpliv na količino proizvodnje pa ima tudi velikost partije, ker se z manjšimi partijami povečuje število menjav, zastojev, s tem pa tudi izpad proizvodnje. Našteti pogojev v preteklem petletnem obdobju, zaradi velikih investicijskih del, nismo mogli izvajati, zato je proizvodnja padla, v naslednjem srednjeročnem obdobju pa morajo biti ravno ti pogoji osnova optimalne proizvodnje, močno preko 8.000 ton enojne preje.

PROIZVODNJA



OD

PREDILNICA LITIJA

90

LET

DO

PREDILNICA LITIJA

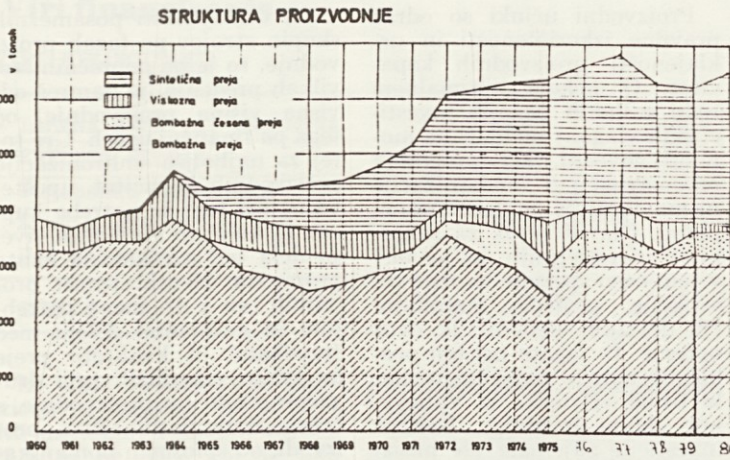
95

LET

(Nadaljevanje s 5. strani)

PROIZVODNJA

Leto	efektivna proizvodnja			Celokupna proizvodnja v pogojnih enotah	Efektivna sukalnica
	Enojna preja	Sukana preja	Previta preja		
1976	6.638	2.728	5.610	8.705	
1977	6.804	2.738	5.253	8.714	
1978	6.361	2.769	5.340	8.735	
1979	6.299	2.527	5.251	9.537	283
1980	6.526	2.351	5.383	9.061	277



STRUKTURA PROIZVODNJE ENOJNE PREJE

Leto	Bombažna	Česana	Viskozna	Sintetična	Skupaj
	P R E J A				
1976	3.142	498	383	2.615	6.638
1977	3.341	357	413	2.693	6.804
1978	3.016	273	494	2.578	6.361
1979	3.217	339	174	2.569	6.299
1980	3.142	464	55	2.865	6.526

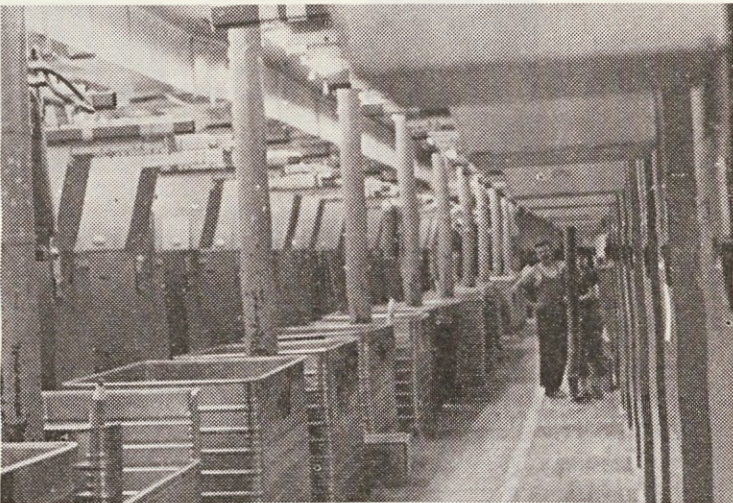
Proizvodnja sukane in previte preje je odvisna od proizvodnje enojne preje in potrebe ter naročil kupcev. Zadnja leta pa pada tudi zaradi iztrošenega strojnega parka, ki ga kanimo reševati v novem tekočem srednjeročnem planu. Proizvodnji efektnih sukancev pa bomo z novimi investicijami morali posvetiti tudi večjo pozornost. Rabili bi nove prostore za nove stroje.

Pohvalno je še to, da bomo z novo tehnologijo, dobro orga-

nizacijo dela (tudi načrtovanimi rednimi dopusti), dosegli toliko večjo proizvodnjo pri znatno zmanjšanem številu zaposlenih (glej tabelo), kar pomeni močno povečanje produktivnosti dela na zaposlenega, kot osnove za povečanje akumulacije, boljšega osebnega in družbenega standarda. Zanimivo je primerjati tudi doseženo proizvodnjo s poprečnimi Nm in efektivnimi grami v letu 1980.

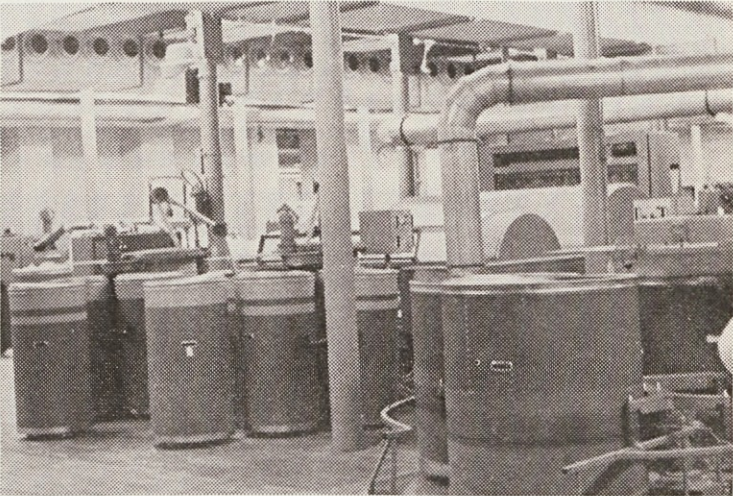
PODATKI O PROIZVODNJI IN DELOVNI SILI
ZA LETA 1976 - 1980

Leto	Proizvodnja enojne preje v kg		Povprečna Nm	Efektivni grami	Povprečno število zaposlenih
	efektiva	baza			
1976	6.638	6.266	30,6	20,67	1.167
1977	6.804	6.655	31,2	20,86	1.179
1978	6.361	6.364	32,2	19,77	1.186
1979	6.299	6.309	32,6	19,27	1.145
1980	6.526	-	31,9	22,00	1.113



Urejenost delovnega mesta omogoča produktivnejše in varnejše delo. Na sliki: novi prstanski predilni stroji iz tovarne Krušik Valjevo.

S pravilno usklajenostjo že navedenih elementov, potem še s pravočasno oskrbo ustreznih kvalitet surovin, polno zasedenostjo kapacitet skozi vse leto, kvalitetnim vzdrževanjem strojev in opreme, bomo dosegli optimalne načrtovane učinke po dokončanih investicijskih delih v letu 1980. V. K.



Moderno urejen oddelek za predelavo sintetičnih vlaken (mikalniki Hergeth).

POSLOVNI USPEH

V obdobju 1970–75 je bila dosežena hitra rast celotnega prihodka. Po letu 1975 pa zasledimo stagnacijo celotnega prihodka, kljub začetni rasti količinske proizvodnje in prodaje enojne preje.

Vzrok za to je v novih predpisih o ugotavljanju celotnega prihodka. Z vstopom v novo petletno plansko obdobje 1976–80 je prišlo do sistemskih sprememb v ugotavljanju in delitvi celotnega prihodka. V prejšnjih letih se je ugotavljal celotni prihodek na osnovi prodaje. Tudi razporeditev celotnega prihodka je bila izvršena na podlagi prodaje, četudi v celoti ni bila plačana. Zato je prihajalo do stanj, ko smo obračunsko ugotovili finančne efekte, jih tudi razporedili

v sklade delovne organizacije, obračunali obveznosti do družbe in jih tudi takoj plačali, denarja pa ni bilo, ker izdelki še niso bili v celoti plačani. Dejansko se je razporejal dohodek, ki v celoti še ni bil ustvarjen.

Nove sistemske spremembe so v ugotavljanju celotnega prihodka povzročile, da je bil celotni prihodek v letu 1976 zaradi velikih terjatev manjši, kljub večji prodaji izdelkov. V letu 1977 se celotni prihodek zviša za 8 %, ker se je izdatno povečala količin-

OD

PREDILNICA LITJA
90
LET

DO

PREDILNICA LITJA
95
LET

ska proizvodnja preje in prodaje. V tem letu doseže delovna organizacija najvišjo količinsko proizvodnjo to je 6.804 tone, ki je v naslednjih letih nazadovala, zaradi modernizacije proizvodnega procesa.

V naslednjih dveh letih je celotni prihodek rasel po stopnji 10 %, le v letu 1980 se je povečal za 31 %. Na rast celotnega prihodka je vplival spremenjeni asortiman izdelkov, v letu 1980 pa tudi izdatni porast prodajnih cen preje.

Dohodek delovne organizacije je naraščal hitreje kot celotni prihodek. Dinamika je bila naslednja:

1975/76	+ 10 %
1976/77	+ 26 %
1977/78	- 1 %
1978/79	+ 26 %
1979/80	+ 37 %

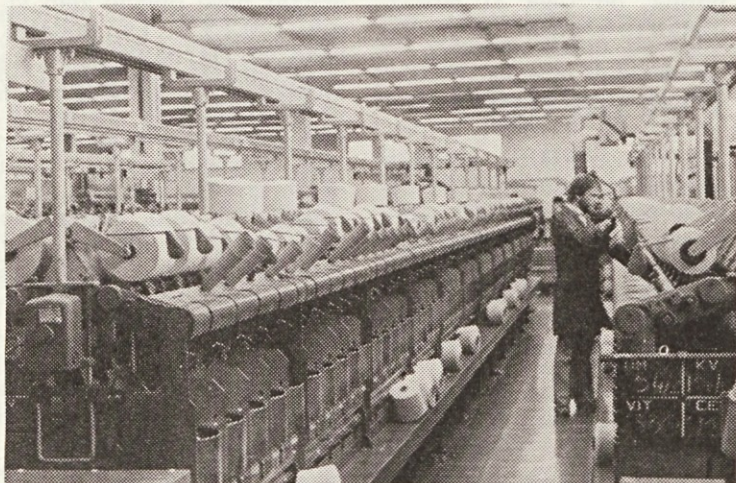
V letu 1977 je delovna organizacija dosegla velik porast dohodka po zaslugi zakona o zavarovanju plačil.

Leta 1978 je delovna organizacija dosegla celo nižji dohodek kot leto poprej. Na stagnacijo dohodka so vplivali višji stroški zaradi naraščanja cen reprodukcijskega materiala in nazadovanje proizvodnje zaradi investicijske dejavnosti.

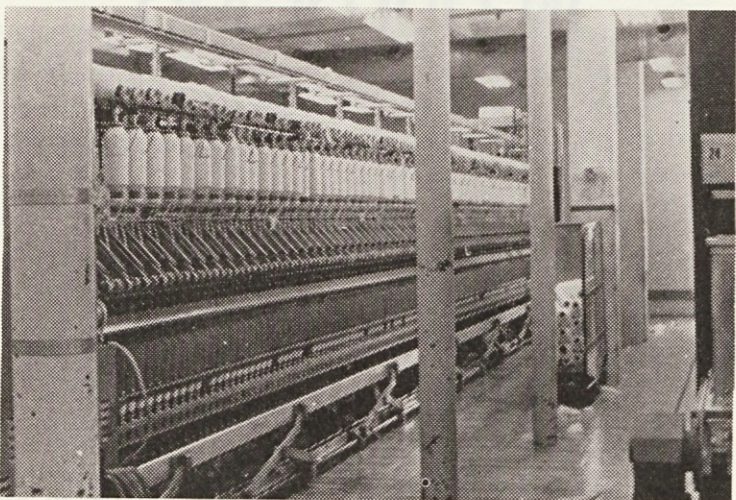
Po letu 1978 dohodek zopet narašča, čeprav v količinski proizvodnji ne dosegamo boljših rezultatov.

Na hitro rast dohodka vplivajo v največji meri višje prodajne cene in boljši asortiman izdelkov ter proizvodnje novih proizvodov – efektivnih sukancev.

A. K.



Analitik dela opravlja meritve na sukalnih strojih, ki jih bo uporabil pri izračunu učinka delavke.



Predilni stroji, ki so opremljeni z napravo za snemanje kopsov. Ob teh strojih snemalke niso potrebne.

RAZVOJ ZAPOSLOVANJA

Razvoj števila zaposlenih delavcev prikazuje, koliko delavcev je bilo na določen dan zaposlenih, koliko delavcev se je v posameznih letih na novo zaposlilo, koliko jih je odšlo in kolikšen je bil odstotek fluktuacije (F) v posameznem letu.

V zač. leta	Število zaposlenih			Med letom prišlo			med letom odšlo			%F
	sk.	M	Ž	sk.	M	Ž	sk.	M	Ž	
1976	1167	372	795	103	32	71	104	42	62	8,2
1977	1166	362	804	143	43	100	121	40	81	9,2
1978	1188	365	823	116	43	72	120	42	78	9,2
1979	1184	366	818	138	59	79	199	73	126	15,1
1980	1123	352	771	78	29	49	132	39	93	11,0
1981	1069	342	727							

V letih 1976–1981 se je število zaposlenih delavcev zmanjšalo. V zadnjih 5 letih je prišlo na delo v Predilnico Litija 578 novih delavcev, iz delovne organizacije pa je odšlo 676 delavcev. Razlika med številom delavcev, ki so odšli in številom tistih, ki so prišli, je 98 in to pomeni zmanjšanje povprečnega števila zaposlenih v zadnjih 5 letih.

Iz tabele je razvidno, da se je v letih 1976–1978 število zaposlenih večalo, po letu 1979 pa se je število zaposlenih zmanjševalo. Povprečno letno je prišlo v delovno organizacijo 115 delavcev, odšlo pa 135 delav-

cev. Odstotek fluktuacije za 5-letno obdobje znaša 38,7 %.

Po posameznih letih je bila fluktuacija delavcev najvišja v l. 1979 (15,1 %), najnižja pa je v prvih 6 mesecih letošnjega leta (iz tabele ta podatek ni razviden) in znaša le 3,6 %.

V tem obdobju se odstotek ženske delovne sile ves čas giblje od 68,1 % do 69,1 %, odstotek moške delovne sile pa od 31,9 % do 30,7 %.

V letih 1976–1980 je prenehalo z delom 676 delavcev. Vzroki prenehanja so bili naslednji:

- odpoved delavca	414 delavcev
- upokojitve	88 delavcev
- invalidske upokojitve	23 delavcev
- prekinitev v poskusnem roku	24 delavcev
- umrli	9 delavcev
- odhod v JLA	52 delavcev
- potek delovnega razmerja za dol.čas	41 delavcev
- ukrep prenehanja delovnega razmerja	25 delavcev
S K U P A J	676 delavcev

Upokojitve

Število upokojenih delavcev

Število upokojenih delavcev

Leto	Starostno upokojeni			Invalidsko upokojeni			Skupaj		
	Ž	M	Skupaj	Ž	M	Skupaj	Ž	M	Skupaj
1976	8	5	13	4	-	4	12	5	17
1977	9	1	10	3	2	5	12	3	15
1978	10	3	13	4	2	6	14	5	19
1979	18	1	19	2	2	4	20	3	23
1980	31	2	33	3	1	4	34	3	37
Skupaj	76	12	88	16	7	23	92	19	111

(Nadaljevanje na 8. strani)



(Nadaljevanje s 7. strani)

V 5 letih se je upokojilo 111 delavcev. Največ upokojitev je bilo leta 1980 (37 upokojitev). V tem letu se je namreč upokojila generacija delavk (31 delavk), ki so se zaposlile v Predilnici v Litiji takoj po osvoboditvi in večina teh je ostala pri nas polnih 35 let.

Invalidske upokojitve niso v porastu, kar je razveseljiv podatek. S sprejetjem zakona o delovnih razmerjih, ki je na novo uvedel v letu 1973 petintrideset let pokojninske dobe za ženske in štirideset let pokojninske dobe za moške, smo pričakovali, da se bo število invalidskih upokojitev večalo. V letih 1973 do 1980 so bile 4 invalidske upokojitve poprečno letno, v enakem primerjalnem obdobju v

letih 1964 do 1972 pa se je poprečno letno invalidsko upokojilo 7 do 8 delavcev.

Vzrok upadanju invalidskih upokojitev je verjetno tudi v razporejanju delavcev in delavk na opravljane lažjih del in nalog. Delavce in delavke, ki so se jim delovne sposobnosti zaradi fizičnih naporov zmanjšale in niso več kos doseganju norm in večjim fizičnim naporom, na predlog obratnega zdravnika in na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja, razporedimo na opravljanje lažjih del in nalog. Teh je v naši delovni organizaciji sicer z leta v leto manj, vendar z dobrim sodelovanjem proizvodnega sektorja in naše strokovne socialne službe posamezne primere sproti rešujemo.



Lani septembra se je upokojilo kar deset sodelavk hkrati. Razen ene, so vse dopolnile 35 let delovne dobe in to v naši tovarni.

13,5 %. Vzrok temu so verjetno neurejene stanovanjske razmere. Pri urejanju stanovanjskih razmer pa jim je v veliki meri pripomogla tudi Predilnica Litija in tudi samoupravna stanovanjska skupnost občine Litija. Predilnica Litija je dodelila stanovanja že 37 delavcem iz drugih republik, od tega 31 izpraznjenih in 6 novih.

lavke pa se vozijo iz Zagorja in Trbovelj (86 delavcev in delavk).

Z mestnim avtobusom pa se vozi na delo 28 delavcev, vsi iz smeri Šmartna.

Od skupnega števila zaposlenih, je 9,7 % zaposlenih iz drugih občin. Torej je odstotek delovne sile v Predilnici Litija, ki so občani naše občine zelo visok (90,3 %). Ta podatek kaže, da je navezanost na našo delovno organizacijo v okviru občine še vedno velika, in da je dnevna migracija zaposlenih iz drugih občin izredno majhna. Kot zanimivost naj navedemo tudi podatek, da se je v zadnjih 5 letih v Predilnici Litija zaposlilo kar 23,2 % otrok naših delavcev.

Vera Bric

Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Leto zač. leta	Vis. izobr.	Viš. izobr.	Sred. izobr.	Nižja izobr.	VK	KV	PK	NK
1976	4	9	62	205	11	157	266	453
1977	4	10	64	217	12	156	267	436
1978	5	11	63	232	16	152	269	440
1979	6	10	63	247	17	147	246	448
1980	4	12	61	218	15	140	224	449
1981	5	12	61	210	14	134	199	434
Povprečna letna kvalifikacijska struktura	5	11	62	221	14	148	245	443

Kvalifikacijska struktura se v 5 letih bistveno ni spremenila. Zmanjšalo se je le število delavcev, ki imajo priznano polkvalifikacijo. Strojnim delavkam so v preteklih letih s prevedbo preizkušali polkvalifikacijo in so jo imele priznane skoraj vse posluževalke strojev. Z upokojitvami starejših delavk pa se število polkvalificirane delovne sile z leta v leto manjša. V letu 1979 zasledimo najvišje število delavcev, ki imajo končano osnovno šolo, že v naslednjem letu pa število močno upade. Veliko delavk je namreč v letih 1978/1979 pri Delavski univerzi v Litiji končalo administrativno šolo in se zaposlilo v administraciji, nekaj v okviru delovne organiza-

cije, veliko pa se jih je zaposlilo v drugih organizacijah. Še vedno pa je velik delež tistih delavcev, ki nimajo končane niti osnovne šole oziroma priznane nobene kvalifikacije.

Po letu 1976, se je zaledje delovne sile iz litijske občine počasi izčrpavalo. Pričeli smo z zaposlovanjem delavcev iz drugih republik. Le-teh je bilo v začetku leta 1976 v naši delovni organizaciji 56 oziroma 4,8 % od vseh zaposlenih. Z leta v leto pa se je odstotek zaposlenih iz drugih republik večal in v začetku l. 1981 je bilo v naši delovni organizaciji že 143 delavcev iz drugih republik, oziroma 13,4 % od vseh zaposlenih. Fluktuacija teh delavcev je višja, saj predstavlja letno

Pot na delo

S tovarniškim avtobusom se vozi dnevno 123 delavk in delavcev. 37 zaposlenih se vozi s tovarniškim avtobusom in imajo stalno prebivališče v litijski občini (relacija Litija, Breg, Sava), ostali delavci in de-

DELAVCI RAZPRAVLJAJO IN ODLOČAJO

Vpeljano samoupravno delovanje se je odvijalo tudi v pretečenem srednjeročnem obdobju. Skušali pa smo ga obogatiti, predvsem pa spodbuditi delavce za aktivnejše sodelovanje pri razpravljanju in odločanju.

Obveščanje,

ki smo ga v tem obdobju še izpopolnjevali, je k izboljšanju samoupravljanja prispevalo svoj delež. **Litijski predilec** je leta 1980 doživel že dvajsetletnico in v istem letu postal štirinajstdnevnik, prejemamo pa ga vsi delavci na dom. Objavljene informacije so sedaj bolj sveže, predvsem pa se

je povečalo število objavljenih informacij pred razpravljanjem in odločanjem. Vsebinsko predlogov tako lahko doma v miru preberemo, razmislimo, se še s kom pogovorimo, nato pa na sestankih povemo svoje mnenje. Tako počne večji del delavcev, vendar je še vedno preveč takšnih, ki jih tudi tak način obveščanja še ni spodbudil, da bi brali



Delegati delavskega sveta iz prejšnje mandatne dobe, od leta 1977 do 1979.

časopis in se aktivno vključevali v dogajanja v delovnih organizacijah. Tudi **Informacije**, ki izhajajo v 70 izvodih, letos v poprečju trikrat tedensko, so neobhodne za naše delo. Uporabljamo pa jih za najbolj sveže informiranje pred odločanjem, za obveščanje o delu in sklepih delavskega sveta, odborov, komisij in družbenopolitičnih organizacij. Precejšen del vsebine Informacij je namenjen odgovorom na vprašanja, ki jih postavljajo delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Delegatsko gradivo za seje delavskega sveta je v tem obdobju postalo neobhodni vir informiranja pred odločanjem. Izbolj-

šala se je tudi vsebina: informacije so krajše, bolj enostavne in tako vsakomur razumljive. Precejšen del gradiva, včasih pa tudi v celoti, za seje delavskega sveta, je objavljeno že v Litijskem predilcu ali Informacijah, preostali del pa dobijo delegati z gradivom. Tako je posvet delegatov s sodelavci lažji; lažji pa je tudi posvet na samoupravni delovni skupini, preden gre delegat na sejo. Le redkokdaj je še kakšna točka dnevnega reda tako nujna, da zanj ni mogoče vnaprej pripraviti informacije. Z dnevnih redov pa je izginila tudi točka »razno«, ki je v prejšnjih časih vsebovala vse preveč nepredvidenih predlogov. Delo **delavske-**

ga sveta, ki se sestaja enkrat mesečno, postaja tako praktično neposredno samoupravljanje z najširšim vplivom vseh delavcev.

Samoupravljanje

V **samoupravljanju** smo napravili v zadnjem letu tega obdobja korak dalje, predvsem z ustanovitvijo 35 samoupravnih delovnih skupin, ki so pričele delovati z letošnjim letom in se sestajajo v glavnem enkrat na mesec. Njihovo uspešno delovanje, takoj na začetku, je prepričalo tudi tiste, ki so v začetku dvomili v uspešnost. Delavci so tak način samoupravnega delovanja hitro sprejeli. Na sestankih v vlogi zborov delavcev, sindikalnih in delovnih sestankov, delavci razpravljajo, odločajo o nekaterih najpomembnejših zadevah, predlagajo in postavljajo vprašanja z vsakdanjega področja dela in življenja. To pa je tisto, kar smo pred tem pogrešali. Na vprašanja, na katera ni mogoče odgovoriti na sestanku samoupravne delovne skupine, dajejo strokovne službe odgovore v Informacijah. Ti sestanki pa so tudi priložnost za najbolj neposredno obveščanje in za delovne dogovore. V prvem polletju so npr. delavci na šestih sestankih SDS postavili preko 120 vprašanj, predlogov in pripomb. Večina od njih kaže na to, da so se delavci aktivno vključevali v razreševanje problemov svoje delovne sredine. Strokovne službe so na vsa vprašanja posredovale pismene odgovore. Vse pogostejše pa se na sestankih SDS delegati delavskega sveta posvetujejo »pred odločanjem«. Tudi vodje SDS, ki so organizacijski vodje delovnih enot, so se odgovorno zavzeli za delovanje samoupravnih delovnih skupin. Bo pa potrebno za vodenje sestankov še nadalje dodatno usposabljanje tako vodje, kot tudi sindikalne delavce in delegate delavskega sveta in ustrezno kadrovati delavce na mesta vodij, ter izbirati primerne kandidate za delegate v delavskem svetu in v izvršnih odborih sindikata.

Poleg dela delavskega sveta, aktivnosti samoupravnih delovnih skupin, tudi delo v ostalih samo-

upravnih organih sproti poteka, v okviru opredelitev in pooblastil, za katere smo se dogovorili v samoupravnih splošnih aktih. Samoupravni splošni akti so urejeni in jih sproti dopolnjujemo s potrebami in z zakonskimi predpisi.

Čeprav z delom **delegacij** še ne moremo biti popolnoma zadovoljni, je v drugem mandatu le čutiti določen napredek. Delegacija za zbor združenega dela in deset posebnih delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti so se redno sestajale in obravnavale gradivo. Za pomembnejše odločitve so se posvetovale z delavskim svetom in upoštevale sprejete planske dokumente. Pri zahtevnem delu so jim pomagale strokovne službe. Člani naših delegacij so se redno udeleževali skupščin, pri obravnavi gradiva na sejah pa so sodelovali s stališči delegacij in delavskega sveta, kar tudi v tem obdobju še ni bila pogosta praksa delegacij drugih delovnih organizacij.

Delo **sindikalne organizacije**, ki deluje v štirih osnovnih organizacijah, je v sodelovanju z organizacijami zveze komunistov in zveze socialistične mladine, dobilo pravo vsebino in je sindikalno delo čutiti na vseh področjih, kot ga predvideva zakon o združenem delu. To je tudi omogočilo, da smo v procesu samoupravljanja lahko uspešno napredovali. Večja teža dela sloni še vedno na konferenci sindikata, premalo pa na izvršnih odborih osnovnih organizacij in osnovnih organizacijah, ki bodo morali postati glavni nosilec sindikalnega dela v bodoče.

Tako kot noben napredek ne predstavlja končnega cilja, se tudi s sedanjim napredkom v samoupravljanju ne moremo in ne smemo zadovoljiti. Cilji so še višji in poti morajo tudi v bodoče voditi navzgor, k nadaljnjemu napredku in razvoju.

M. Kralj



Sedánji delegati delavskega sveta na eni izmed svojih sej.



PROBLEMI NABAVE BOMBAŽA V LETU 1981

Bombaž kot borzno blago

Najprej bom podal nekaj osnovnih podatkov o bombažu kot borznemu blagu. Največje borze za bombaž so v Angliji in v ZDA. Na teh borzah veljajo za bombaž naslednji standardi, ki so podlaga za sklepanje borznih poslov bombaža.

Stained	extra	white	gray	spotted	tinged	yellow
Middling Fair MF						
Strictgoodmiddling SGM						
Goodmiddling GM	+	+	+	+	+	
Strictmiddling SM	+	+	+	+	+	
Middling M	+	+	+	+	+	
Strictlowmiddling SLM	+		+	+		
Lowmiddling LM	+		+			
Strictgoodordinary SGO	+					
Good Ordinary GO	+					

Kvalitetna stopnja bombaža je temeljna kvalitetna stopnja za določene značilnosti bombažnega vlakna. Poleg nje je pomembna za kvaliteto bombažnega vlakna še njegova dolžina. Standardne dolžine bombažnega vlakna iz ZDA, ki notirajo na borzah so naslednje:

3/4 "	1 - 1/32 "	1-7/32 "	1-1/2 "
13/16"	1-1/16 "	1-1/4 "	1-9/16 "
7/8 "	1-3/32 "	1-9/32 "	1-5/8 "
29/32 "	1-1/8 "	1-5/16 "	1-3/4 "
15/16 "	1-5/32 "	1-11/32 "	2 "
31/32 "	1-3/16 "	1-3/8 "	
1 "			

Poleg omenjenih značilnosti dopolnjujemo kvalitetne stopnje ameriškega bombaža s pristavki full (kpopoln) in shy (nepopoln), z navajanjem, ali je bombaž z umetno namakanih področij (irrigated) ali s področij, kjer dobi potrebno vlago z dežjem (rain-grown). Včasih se dodaja tudi letnica žetve.

Vse omenjene značilnosti vplivajo na borzno notacijo za določeno kvalitetno stopnjo. Borzne notacije se lahko izrazi neposredno le za eno kvalitetno stopnjo, na primer pri bombažu za Middling 1", medtem ko si za druge stopnje pomagamo z dodatki in odbitki. Pripominjam še, da so se tudi vse druge države na borzah nekako prilagodile tem standardom, tako da so ti standardi praktično univerzalni.

Svetovna situacija nabave bombaža v sezoni 1980–81 in 1981–82

Pri razlagi svetovne situacije proizvodnje, nabave in zaloga bombaža se bom opiral na podatke, ki jih je izdal International Cotton Advisory Committee, Washington ter na publikacijo Liverpool Cotton Services-a. To sta dve najmarkantnejši ustanovi, ki spremljata proizvodnjo, nabavo in zaloge bombaža praktično na celem svetu.

Najprej bom poskušal opisati svetovno proizvodnjo bombaža v sezoni 1980–81. Celotna sve-

točna proizvodnja bombaža od 1. 8. 1980 do 31. 7. 1981 je znašala 65,757.000 bal. To je približno 14,270.058,08 tone. Od tega je odpadlo na ZDA in Sovjetsko zvezo skoraj 50 % svetovne proizvodnje bombaža.

Za sezono od 1. 8. 1981 do 31. 7. 1982 napovedujejo ameriški strokovnjaki rekordno svetovno proizvodnjo in sicer 68,800.000 bal kar pomeni za okoli 3 milijone bal večjo proizvodnjo, to je aproksimativno 650.000 ton več kot v sezoni 1980

do 1981. Ameriški strokovnjaki navajajo, da bo posledica povečane proizvodnje bombaža, večji hektarski donos (v sezoni 1980–81 je bil donos 438 kg/ha, v sezoni 1981 do 82 naj bi pa bil 448 kg/ha) in pa v večji zasaditveni površini. Ta površina naj bi se povečala za aproksimativno 688.000 ha. Sovjetski

strokovnjaki napovedujejo za sezono 1981–82 za svojo državo nekoliko manjšo proizvodnjo kot v sezoni 1980–81. Vendar se iz njihovih podatkov ne da razbrati ali gre za taktično ekonomsko potezo ali bodo zasedili manj površin oz. da bodo imeli manjši hektarski donos.

Situacija nabave bombaža na jugoslovanskem trgu

Jugoslavija poprečno uvozi letno okoli 120.000 ton bombaža. Od tega uvozimo okoli 60.000 ton bombaža iz Sovjetske zveze ter okoli 55.000 do 60.000 ton iz držav v razvoju. Glede na to, da je na svetovnem trgu bombaža dovolj, ne bi smelo priti v Jugoslaviji do zastoja v proizvodnji, vendar pa je problem nabave v tem, ker morajo naše gospodarske organizacije zagotoviti ogromna devizna sredstva za nabavo bombaža iz držav v razvoju, ki pa je kot je znano, v Jugoslaviji kronično primanjkuje. Prav tako pa je tudi velik problem nabave ruskega bombaža, kajti Sovjetska zveza se ne drži dobavnih rokov,

kar ima za posledico kronično pomanjkanje ruskega bombaža. Ta njihov odnos je našo tekstilno industrijo že večkrat pripeljal na rob zastoja. To v tej situaciji dobro občuti tudi naša tovarna, saj dobivamo ruski bombaž takorekoč le za sproti. Zato že neki najmanjši kiks v samem transportu bombaža (ladje, vlaki) lahko pripelje do zastoja v proizvodnji.

S tem člankom sem hotel zelo zoženo prikazati problem nabave bombaža, ki tare naše tovarno. Obširneje o samem sistemu nabave bom spregovoril v kakšni od naslednjih števil Preditca.

Mirko Dolinšek,
dipl. inž.



Raztovarjanje bombaža v naši tovarni.



Raport iz Pinete

Prispevek, ki nam ga je poslal upravnik počitniškega doma iz Novigrada, je resda objavljen malo pozno, vendar menimo, da bo marsikomu, ki je letos tam letoval, obudil prijetne spomine na brezskrbne dni letovanja. Tov. Ružič je pričel opisovanje od trenutka, ko so dom uredili in ...

Vsi nestrpnost pričakujejo prve goste pri tem pa razmišljamo, kako bi jim pripravili kar najudobnejše bivanje pri nas, saj smo se tudi trudili, ko smo pripravljali počitniški dom. Hrane in pijače je dovolj, hišice so čiste, dokupili smo manjkajoči inventar. Tovarišica Dana se je s svojo delovno brigado zelo potrudila in obesila še zadnje, manjkajoče zaves. Tov. Pero se jezi na veter, ki mu kar naprej nametava borove iglice in češarke po tleh, pa se mora mučiti in nešteto krat pometati. Dejal je: »Tu sem že 18 let, vsi me poznajo, vedo kaj je moja dolžnost in za nered ne bodo krivili upravnika, ampak Pera«. Sicer pa je ponosen na pesek okoli hišic, ki ga je poravnal kot po vrhvi. Nekateri sodelavke so imele včasih tudi malo čudne želje, katerim pa vedno ni bilo mogoče ustreči. Tako smo dokačali prve goste. Najprej smo uredili formalnosti, prijave, prevzem hišice in posteljnega perila ter mesto v jedilnici. Zaželeli smo jim prijetno bivanje.

Žal so bili prvi gosti kar nekakšne izjeme. Dom je bil meseca junija zaseden komaj nekako 25 %. Čeprav so ob tem času klimatski pogoji zelo ugodni se ljudje takrat ne odločajo za dopuste. Proti koncu junija se je stanje izboljšalo, vendar je bilo še daleč do polne zmogljivosti doma. Velika škoda je, da je dom, ob tako lepem vremenu prazen. Najti bo treba vzrok, in kaj ukreniti, da se to ne bi ponovilo.

Z mesecem julijem so pa gosti napolnili Pineto. V kuhinji se je čutila mala nervoza, saj je število obrokov kar čez noč naraslo čez 170. Kljub vsem težavam, so kuharice pravočasno izpolnile svojo dolžnost.

Gosti so zadovoljni s hrano, so pa tudi taki, ki skrbijo za svojo linijo.

Prostega časa za osebje je vse manj in manj. Tudi

nevšečnosti so prišle. Točajka v točilnici ni zmogla dovolj hitro postreči žejnih gostov. Ni bila vajena tega dela in nas je zapustila. Nevšečnost je postala še večja, dokler ni prišla na pomoč tov. Sonja.

Gostov je iz dneva v dan več. Pripravljamo že več kot 200 obrokov hrane, včasih celo 250. Servirke se trudijo, da vse to raznesejo poleg tega pa pomagajo še v kuhinji, kjer kuharica Ida razporeja naloge in čas dela. Pravi, da je sodelovanje zelo dobro. Dobra hrana, sonce in morje nudijo gostom pravi užitek. Ves dan se sončijo in kopajo v toplem morju. Sem in tja se katera od predstavnic nežnega spola pritožuje nad Perom, ker štedi z vodo za tuš in jo odpira le ob določenem času. Vendar Pero je neizprosni.

Zvečer se gosti porazgubijo. Vsak uživa po svoje. Nekateri sedijo pred hišicami, se pogovarjajo, kartajo, toda vsi so si kdo ve kje, priskrbeli dobro kapljico. Nekaj gostov sedi na terasi in poslušajo glasbo s kaset ali plošč. Točajka prodaja največ malvazije, merlota in terana. Nekateri so tudi na dopustu zaskrbljeni zaradi mednarodnega položaja. Vsak večer, ob pol osmih, sedijo pred televizijo in spremljajo Dnevnik. Kako smo različni.

Tekmovalni duh je med gosti zelo razvit. Ob dnevu borca, 4. julija so organizirali tekmovanje v balinanju med ekipami Predilnice, Vevč in Soče. Zmagala je Predilnica. Na tekmovanju med posameznimi mojstri balinanja je zmagal Franc Vrhovec-Čižo, in je bil proglašen za prvaka Pinete 1981. Tekmovali so v teku do »Treh palm« in v drugih, tudi manj športnih disciplinah, kot npr.: v urejenosti hišic, v medvedjem spanju, šarmantnosti, gostoljubnosti, pitju travarice in še kaj.

Tudi otroci so prišli na svoj račun. Lutkovno gle-

dališče »Naše dvorišče« jim je prikazalo predstavo Svetlane Makarović »Smetiščni muc«. Poleg otrok so se zabavali tudi odrasli.

Tudi žar smo aktivirali. Ne vsak dan, vendar kadar ga zakurimo, in ko se začnejo širiti prijetne vonjave, privabijo marsikaterega sladokusca in nikoli nič ne ostane. Celo premalo je in ugotavljam, da bi potrebovali večji raženj.

Nekega večera je goste razveselila prava, živa glasba. Obiskal nas je ansambel bratov Češek – Ržiški fantje. Terasa je bila polna in promet v točilnici se je močno povečal. Razmisliti bi bilo treba, da bi imeli večkrat tako glasbo. Ržiški fantje so pripravljali prihajati enkrat tedensko, brez posebnih zahtev. Igrali bi le za hrano in prenočišče.

Sezona je na vrhuncu. Marsikaj se bo še pripetilo. Skušamo odpraviti vsako pomanjkljivost sproti. Upam, da gosti ne zamerijo, če so morda kdaj malo čakali na postrežbo pri kosilu in večerji, ker so vladale izjemne razmere. Tega v prihodnje ne bo. Tudi točilnica je ekspeditivnejša, dobimo pa še nove preizkušene sodelavke.

Kar se gostov tiče, moram povedati, da so upoštevali hišni red. Včasih je bil do nediscipliniran pri parkiranju vozila in pa dvakrt ali trikrat so gosti zapustili neočiščene hišice. Vsem gostom, ki so do sedaj že bivali pri nas se zahvaljujem za sodelovanje in razumevanje.

Nikola Ružič

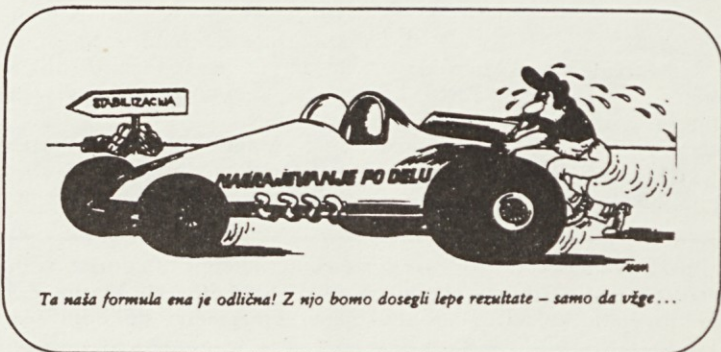
Kaj pa mi, veterani?!



Pred tremi desetletji je II. ljubljanska delovna brigada Franc Rozman-Stane odšla na gradnjo proge Banja Luka – Doboj. Iz Tržiča do Litije se je zbralo šestdeset mladincev v juniju in juliju. Ob reki Vrbas je bilo lepo. Takrat se je drugače delalo. Stroj je skoraj ni bilo, veliko truda in volje ter žuljavih rok ni manjkalo. Zato smo imeli lepe uspehe. 7 × udarna brigada se je konec julija vrnila domov. To je bila res udarniška brigada, saj smo delali z ljubeznijo do domovine.

Po vrnitvi domov smo bili ob zaslužek za dva meseca. Današnja mladina bi to zelo motilo. Pod takimi pogoji bi se malokdo udeležil delovne akcije. Kot se vidi na sliki, smo veselo praznovali dan vstaje 22. julij v taboru, 8 km od Banje Luke z brigado iz Italije. Zato pa brigadirji-veterani, dobimo se, pokramljajmo o tem, kako je bilo včasih.

Ada Medvešek
predilnica bombaža 1. izmena



Ta naša formula ena je odlična! Z njo bomo dosegli lepe rezultate – samo da vžge...

Prišli odšli

V MESECU JULIJU 1981

Prišli:

1. 7. 1981 — **Janja CELESTINA**, Litija, Ponoviška c. 7, predilnica; 1. 7. 1981 — **Robert CELESTINA**, Litija, Trg na Stavbah 8, sukalnica; 1. 7. 1981 — **Franc PERC**, Litija, Trg na Stavbah 10, sukalnica; 1. 7. 1981 — **Marjan POTISEK**, Šmartno, Lupinica 2, remont predilnice bombaža; 1. 7. 1981 — **Mojca MARINI**, Litija, Praprošče 17, predilnica; 1. 7. 1981 — **Velid SEFEROVIČ**, Litija, Trg na Stavbah 4, predilnica; 1. 7. 1981 — **Tomaž PINTAR**, Litija, Cesta kom. Staneta 1, sukalnica; 1. 7. 1981 — **Mojca JURCA**, Litija, Cesta kom. Staneta 14, sukalnica; 1. 7. 1981 — **Alojz KOLEŠA**, Cesta kom. Staneta 14, Litija, predilnica; 1. 7. 1981 — **Dragica DRNOVŠEK**, Litija, Breg 17, predilnica; 1. 7. 1981 — **Jožica POGAČAR**, Litija, Zgornji Hotič 13, predilnica; 1. 7. 1981 — **Irena PUSTINEK**, Litija, Trg na Stavbah 4, sukalnica; 1. 7. 1981 — **Ljubica TATAREVIČ**, Ljubljana, Potočnikova 3, počitniški dom; 1. 7. 1981 — **Liljana VEHOVEC**, Litija, Zg. Log 1b, počitniški dom; 1. 7. 1981 — **Liljana ZDRAVKOVIČ**, Pula, Androje Makarovičiča, počitniški dom; 2. 7. 1981 — **Alenka JERE**, Šmartno, Dragoško 3, predilnica; 13. 7. 1981 — **Sevda SEFEROVIČ**, Litija, Trg na Stavbah 2, predpredilnica 1. izmena; 15. 7. 1981 — **Damjan PODLOGAR**, Litija, Cesta kom. Staneta 14, predilnica bombaža 3. izmena; 15. 7. 1981 — **Zdenka ŽLAHTIČ**, Litija, Cesta kom. Staneta 18, obrat družbene prehrane; 21. 7. 1981 — **Zvonka JURIČ**, Šmartno, Mala Kostrevnica 16, počitniški dom; 23. 7. 1981 — **Dušan POTISEK**, Litija, Ul. Luke Svetca 5, sukalnica; 27. 7. 1981 — **Marinka DEMEC**, Litija, Veliki vrh n. h., predilnica; 31. 7. 1981 — **Tatjana ČEPON**, Litija, Praprošče 5, sukalnica; 31. 7. 1981 — **Blanka KRHAČ**, Litija, Kidričeva c. n. h., predilnica; 31. 7. 1981 — **Mojca JUVAN**, Sava, Leše 9, predilnica.

Odšli:

odsluženje vojaškega roka:

6. 7. 1981 — **Igor PIRŠ**, Litija, Gubčeva 2, sukalnica rezerv; 7. 7. 1981 — **Jože STRMLJAN**, Litija, Ponoviška c. 5, sukalnica 2. izmena.

Pismeni sporazum — odpoved delavca:

15. 7. 1981 — **Alojz GLUŠIČ**, Litija, Trg na Stavbah 14, predilnica bombaža 2. izmena; 24. 7. 1981 — **Esma BAJRIČ**, Litija, Levstikova 2, predpredilnica 2. izmena; 30. 7. 1981 — **Drago KOS**, Šmartno, Šmartno 16, predilnica bombaža 2. izmena.

Prekinitev pogodbe za določen čas:

11. 7. 1981 — **Liljana ZDRAVKOVIČ**, Pula, Androje Makarovičiča 6, počitniški dom; 31. 7. 1981 — **Ana VOZELJ**, Radeče, Pot na brod 6, počitniški dom.

Potek pogodbe za določen čas:

31. 7. 1981 — **Dragica DRNOVŠEK**, Litija, Breg 17, predilnica; 31. 7. 1981 — **Robert CELESTINA**, Litija, Trg na Stavbah 8, sukalnica; 31. 7. 1981 — **Dragica ROVŠEK**, Šmartno, Šmartno 147, efektna sukalnica; 31. 7. 1981 — **Irena PUSTINEK**, Litija, Trg na Stavbah 4, sukalnica; 31. julija 1981 — **Tomaž PINTAR**, Litija, Cesta kom. Staneta 1, sukalnica.

V naši delovni organizaciji je bilo na dan 31. 7. 1981 zaposlenih 1062, od tega 719 žensk in 343 moških.

Od skupnega števila zaposlenih je bilo 19 mladoletnih oseb.

V tem mesecu so se zaposlili, razen **Sevde Seferovičeve**, mladi delavci za dobo enega ali največ dveh mesecev.

Upamo, da so se pri nas dobro počutili, in da imajo o naši delovni organizaciji lepe spomine.

M. Šraj



Na osnovi sklepa DS je bil dne 20. avgusta 1981 izveden referendum za sprejem sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke.

Na osnovi poročila komisije za izvedbo referenduma, ki je bilo objavljeno dne 21. 8. 1981 je razvidno, da je od skupnega števila 1066 delavcev glasovalo 864 delavcev ali 81,5 %.

Rezultati glasovanja so bili naslednji:

za	765 delavcev ali 71,76 %
proti	61 delavcev ali 5,72 %
neveljavnih glasovnic	38 delavcev ali 3,57 %
neuporabljenih glasovnic	202 delavca ali 18,95 %

Delavski svet je ugotovil, da je za predlog glasovalo več kot polovica delavcev delovne organizacije, in da je predlog veljavno sprejet. Uporablja se od 1. 9. 1981 dalje.



Poškodbe v mesecu juliju

Nesreče pri delu in na poti iz dela in na delo v mesecu juliju 1981

1. Predica **Ljubica Tič** je po končanem delu šla z dopoldanske izmene domov. Na stopnicah ji je spodrsnilo in je padla ter si poškodovala gleženj leve noge.

2. **Stane Uštar**, transporter preje in predpreje je s stresalnikom stresal cevko iz le-

senih zabojev v stroj za sortiranje cev. Pri tem mu je transportni delavec za hrbtom z ročnim vozičkom pripeljal cevke in ga z robom zaboja zadela v nart desne noge in mu ga poškodoval.

3. Pri dviganju uteži na prstančnem predilnem stroju v predilnici bombaža je **Peter Majcen**, ključavničar pri remontu v predilnici bombaža,

nenadoma začutil bolečino v hrbtenici.

4. **Anica Bračič**, sukalca v sukalnici efektnih sukanecv, je na sukalnem stroju hotela z zavoro ustaviti vreteno, da bi povezala pretgrano nit. Ker zavora ni prišla, je poskušala z roko ustaviti vrteče vreteno. Pri tem ji je predpreja pritisnila mezinček leve roke ob narobčano glavo vretena in ji ga poškodovala.

A. Krhlikar